

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Plzeň 2.4.2012
čj. SRS 013803/2012

Oblastní odbor SRS

Slovanská alej 2179/20

326 00, Plzeň

Zpráva č. 2 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 19.3.–1.4.2012

1. Počasí

Přesně od počátku sledovaného období se změnil ráz počasí na jarní. Téměř celé období se vyznačovalo slunečným počasím beze srážek s občasnými ranními mlhami. Ranní teploty se většinou ještě pohybovaly pod bodem mrazu nebo těsně nad ním, odpolední teploty byly mezi 13 až 20 °C. Dne 23.3. probíhaly téměř na celém území první letošní bouřky. Od 29.3. nastalo během dne výrazné ochlazení (denní teploty maximálně do 5 až 10 °C) provázené silným větrem a slabými dešťovými srážkami, které ke konci období byly i v nižších teplotách sněhové. Předpokládá se, že tento chladný ráz počasí vydrží až do poloviny měsíce dubna.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Suché počasí umožnilo přípravu pozemků, setí jařin a přihnojování ozimých plodin. Tyto práce v současné době pokračují. Sucho ale způsobuje problémy s regenerací porostů pšenice ozimé, ječmene ozimého i řepky ozimé silně poškozených únorovými holomrazy. Rostliny, které byly přihnojeny granulovanými hnojivy, nemohou živiny využít v důsledku sucha, neboť granule zůstávají na povrchu půdy nerozpuštěné. V současné době dochází k zaorávkám a přesívkám porostů pšenic silně poškozených mrazem. O porostech poškozených ječmenů a řepky se místy teprve rozhoduje. Ve sledovaném období proběhly na základě signalizace aplikace přípravků na ochranu rostlin proti stonkovým krytonoscům. Dokončuje se řez ovocných dřevin.

OBILNINY

Mnoho porostů v oblasti je značně poškozeno mrazy. Dochází k zaorávání porostů a k přesevům jařinami. Na celém území jsou jak porosty relativně dobře přezimované tak i porosty velmi silně poškozené nebo více či méně mezerovité, což závisí na lokalitě, odrůdě a době setí. Porosty seté později (po kukuřici) jsou slabé, místy zcela vymrzlé. V porostech zatím nebylo zjištěno mnoho škodlivých organismů. Porosty ječmenů přezimovaly většinou lépe než porosty pšenic.

PŠENICE OZIMÁ (RF 22 – 24, druhá odnož viditelná až čtvrtá odnož viditelná)

Poškození suchem zaznamenáno na Domažlicku (Milavče, 29.3.). **Poškození mrazem** pozorováno na Domažlicku (Kvíčovice, 21.3.) – zde vyzimování cca 15 % rostlin, na Plzni – jihu (Štáhlavy, 30.3.) – zde dojde k zaorání a přesetí ječmenem jarním, na Plzni – severu (Vochoz, 30.3.) – zde redukce odnoží.

Při náhodném průzkumu na Plzni – severu (Obora u Kaznějova, 27.3.) zaznamenán první slabý výskyt choroby pat stébel **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (*Rhizoctonia cerealis*)**.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostliny vybrané do vzorku se vyryjí i s kořeny.

Ochrana: vyhnout se zbytečně časnému setí ozimů. Podporou rozkladu posklizňových zbytků se omezuje zdroj infekce. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů, které mají účinnost i na listové choroby. Aplikaci je nutno provést v růstové fázi 30 – 32 BBCH (tj. počátek sloupkování až fáze 2. kolénka) při napadení 15 – 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou. Aplikací růstových regulátorů je možno redukovat ztráty, které by vznikly případným polehnutím.

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Domažlice (Postřekov, 26.3.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovémi stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 až 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

JEČMEN OZIMÝ (RF 24 – 27, čtvrtá až sedmá odnož viditelná)

Porosty ozimých ječmenů jsou poškozené mrazy mnohem méně než porosty pšenic. Místa se porosty od posledních hodnocení výrazně zhoršily, na některých plochách odumřely odnože a jiné jsou mezerovité (Rokycansko, Domažlicko). Škodlivé organismy se zatím ve větší míře nevyskytují.

Poškození mrazem pozorováno na Domažlicku (Chrastavice, 29.3.) – zde rostliny špatně regenerují, čemuž napomáhá i nedostatek vláhy, (Oprechtice na Šumavě, 27.3.) – zde je část porostu podmáčená a dochází k odumírání rostlin, v ostatních částech porostu částečně odumřelé odnože a velmi pomalá regenerace, (Čečovice u Bukovce, 21.3.) – zde odhadem cca 30 až 40 % rostlin silně poškozených, regenerace velmi pozvolná, na Plzni – jihu (Stod, 29.3.) a na Rokycansku (Bušovice, 26.3.).

První velmi slabý výskyt choroby pat stébel **stéblolamu ječmene (*Oculimacula vallundae*)** zjištěn na Rokycansku (Osek u Rokycan, 27.3.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostliny vybrané do vzorku se vyryjí i s kořeny.

Aplikaci fungicidů je třeba provést v růstové fázi BBCH 30 - 32 při napadení 15 - 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Plzeň - jih (Stod, 29.3.) a Klatovy (Bolešiny, 28.3.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 19 – 50, 6 až 9 a více listů vyvinuto – hlavní květenství již viditelné, těsně obklopené nejvyššími listy)

Část porostů (cca 15 – 20 %) je v důsledku vyzimování mezerovitých. Jen malé procento porostů bude muset být zaoráno. Poškozené rostliny regenerují, ale vzhledem k vyšším teplotám téměř po celé sledované období a nedostatku vláhy, rychle rostou do výšky a nevětví, na některých lokalitách jsou již ve fázi 33 s viditelným vrcholovým

květenstvím. Nynější chladné teploty pravděpodobně poněkud zbrzdí další vývoj. Probíhá insekticidní ochrana.

První slabý výskyt **fomového černání stonku řepky (*Leptosphaeria maculans*)** sledováno v okrese Plzeň – sever (Obora u Kaznějova, 27.3.) a Klatovy (Malý Bor, 29.3.). (U porostů napadených touto chorobou již na podzim dochází nyní k rozšiřování na další listy.)

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny.

Ochrana: zdravé osivo, minimálně tříletý osevní postup. Časně jarní fungicidní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

Silné výskyty stonkových krytonosců, a to **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** a **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*)**, byly zaznamenány v okrese Plzeň – jih (Horní Lukavice, 20.3. a 22.3., Štáhlavy, 19.3. a 26.3.), Plzeň – sever (Vochoz, 20.3., 23.3. a 28.3.) a Rokycany (Litohlavy, 20.3.). Střední výskyt těchto brouků byl zaznamenán v okrese Tachov (Velký Rapotín, 27.3.), Rokycany (Litohlavy, 23.3.), Plzeň – jih (Horní Lukavice, 20.3.) a Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 26.3.). Po ochlazení už byly zaznamenávány pouze slabé výskyty. Nyní nálety stonkových krytonosců ustávají.

Zjišťování výskytu brouků v Mörickeho miskách se provádí 2 x týdně ve 2 miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu brouků. Mörickeho misky nebo žluté lepové desky se umístí na 2 protilehlé strany vybraného porostu, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou. Aby se snížilo povrchové napětí vody, kápne se do každé misky saponátový přípravek a při jarních mrazících se přidá lžice kuchyňské soli, aby voda nezamrzala. Množství brouků se kontroluje tak, že se obsah misky přelije přes husté síto a brouci se po usušení určí a spočítají.

Ošetření se provádí u pozemků, kde průměrný výskyt brouků krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) přesáhl 3 ks na 1 miskou a 1 den, u krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*) přesáhl 5 ks na 1 miskou a 1 den.

Výskyt dospělců **dřepčika olejového (*Psylliodes chrysocephalus*)** v Mörickeho miskách byl zachycen na okrese Plzeň - jih (Štáhlavy, 19.3., 22.3., 26.3. a 30.3.) a Klatovy (Malý Bor, 26.3.).

První výskyt **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** byl zjištěn v Mörickeho miskách v okrese Klatovy (Malý Bor, 19.3.) a v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 19.3.). Poté byl tento brouk zjištěn rovněž v okrese Plzeň – jih dne 22.3., 26.3. a 30.3. (Štáhlavy), Domažlice (Domažlice, 22.3., Klenčí pod Čerchovem, 26.3.) a v okrese Klatovy (Malý Bor, 26.3.).

Hodnotí se vrcholová květenství 50 rostlin (na deseti místech vždy 5 sousedících rostlin) na obvodu porostu. Hodnocení letové aktivity a prvních náletů se provádí pomocí alespoň jedné žluté misky na porost (asi od konce února nebo počátku března), která je umístěna asi 5 m od okraje pole.

Cílená chemická ochrana by měla plynule navázat na jarní ošetření v období prvního výskytu zelených poutat. Často stačí ošetření pouze okrajů porostu. Práh škodlivost v růstové fázi, kdy jsou poutata uzavřená, jsou 1 až 2 brouci na rostlinu.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** v porostech byl sledován na okrese Domažlice (Spáňov, 27.3.) a Klatovy (Novákovice, 27.3.).

Způsob pozorování hrabošů a indikace ochrany viz pšenice ozimá.

PÍCNINY

JETEL LUČNÍ

Na Tachovsku bude z důvodu **poškození mrazem** zaorán porost jetele inkarnátu. V porostech jetelovin se hraboš polní po zimě vyskytuje, pravděpodobně nedošlo k žádné zásadní redukci populací v důsledku byť mimořádně velkých holomrazů.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** pozorován v okrese Plzeň – jih (Zahorčičky, 29.3.), Klatovy (Bolešiny, 28.3.) a Domažlice (Všekary, 21.3.).

Způsob pozorování hraboše polního viz pšenice ozimá.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 až 200 užívaných nor na 1 ha.

Poškození porostů rytím **prasete divokého (*Sus scrofa*)** při vyhledávání hrabošů zjištěno na Domažlicku (Všekary, 21.3.).

PASTVINY, LOUKY, TTP

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Klatovy (Janovice nad Úhlavou, 27.3.) a Tachov (Tachov, 22.3.).

Způsob pozorování hraboše polního viz pšenice ozimá.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 až 200 užívaných nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Na ovocných dřevinách zatím nejsou patrná **mrazová poškození**.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 00 – 09, zimní dormance - zelené špičky listů vyrůstají asi 5 mm nad šupiny pupenů)

První slabé výskyty dospělců **květopase jabloňového (*Anthonomus pomorum*)** zjištěny na Rokycansku (Němčovice, 27.3.) a poté na Tachovsku (Velké Dvorce, 29.3.).

Pozorování výskytu dospělců se provádí 2 krát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška, RF 54 – 56 BBCH, a to pomocí 30 sklepů z 30 plodných dvouletých větví. Práh škodlivosti je 1,5 až 3 brouci v průměru na jednou sklepnutí.

Ochrana: Jabloně se ošetřují v době úživného žíru brouků, od začínající fenofáze myšího ouška, jakmile se vyskytne jeden den s teplotou ve 14 hodin přesahující 17 °C. Za chladného jara nebo při malé násadě plodů se doporučuje ošetření za 14 dní opakovat. Protože květopas jabloňový klade jen do nerozvitých pupenů, ošetření v době květu je již neúčelné.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová